

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до проведення практичних занять і самостійної роботи студентів з
нормативної навчальної дисципліни циклу професійної підготовки

ГЛОБАЛЬНА ЕКОНОМІКА

для студентів денної форми навчання

Галузь знань: 0305 Економіка та підприємництво

Спеціальність: 8.03050401 Економіка підприємства
8.03050701 Маркетинг
8.03050801 Фінанси і кредит
8.03050901 Облік і аудит

Методичні рекомендації до проведення практичних занять і самостійної роботи студентів з нормативної навчальної дисципліни циклу професійної підготовки «Глобальна економіка» для студентів денної форми навчання галузі знань 0305 Економіка та підприємництво спеціальностей 8.03050401 Економіка підприємства, 8.03050701 Маркетинг, 8.03050801 Фінанси і кредит, 8.03050901 Облік і аудит / Укл. Л.В. Смолій. – Умань, 2015.

У методичних рекомендаціях викладено загальні положення та тематичний зміст практичних занять з нормативної навчальної дисципліни циклу професійної підготовки «Глобальна економіка».

ПЕРЕДМОВА

Вивчення глобальної економіки набуває особливої актуальності в сучасних умовах, оскільки інтернаціоналізація товарних і фінансових ринків, що поглиблюється, взаємозв'язок, що посилюється, і взаємозалежність національних економік все більше впливають на розвиток кожної окремої країни. Економічні спади, фінансові і валютні кризи, спочатку виникаючи в окремих країнах або регіонах, неминуче набувають глобального характеру. Урахування цієї обставини є необхідною умовою проведення ефективної макроекономічної політики. Більш того, сьогодні стає усе більш очевидним, що жодна з країн не може успішно вирішувати економічні проблеми, не координуючи свою національну політику з політикою, що проводиться іншими країнами. Все це є справедливим для України, успішне проведення економічних реформ в якій неможливе без повномасштабної участі у системі світогосподарських зв'язків.

Мета курсу: формування розуміння студентами умов і факторів становлення і механізмів функціонування глобальної економіки.

Завдання: виявлення системної сутності економічної глобалізації, її впливу на світовий інтеграційний процес та формування національних і міжнародних стратегій розвитку.

Предмет: закономірності, динаміка, суперечності глобального розвитку в контексті сучасних геополітичних практик.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- природу, передумови та фактори становлення глобальної економіки;
- закономірності глобальної корпоратизації бізнесу;
- генезис глобальної економічної інтеграції;
- характер, форми, моделі та конкурентні переваги регіональної економічної інтеграції в глобальних умовах розвитку,
- динаміку процесів інституціоналізації глобального економічного розвитку;
- форми та механізми соціалізації глобальної економіки;
- механізми та інструментарій антициклічного регулювання економік у глобальній системі;
- дію конкурентних механізмів глобального ринку;
- напрями інтеграції України в глобальний економічний простір.

вміти:

- аналізувати тенденції глобалізації економічного розвитку;
- виявляти та оцінювати проблеми розвитку міжнародного бізнесу в умовах глобалізації;
- розробляти стратегічні заходи для забезпечення міжнародної конкурентоспроможності товарів, послуг, підприємств, галузей, міжгалузевих комплексів;
- організовувати процеси управління міжнародною економічною діяльністю регіонів, галузей, міжгалузевих комплексів;
- визначати регулятивні пріоритети формування сучасної міжнародної економічної політики.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ «ГЛОБАЛЬНА ЕКОНОМІКА»

МОДУЛЬ 1. СТАНОВЛЕННЯ ГЛОБАЛІСТИКИ, ФОРМУВАННЯ ЇЇ МЕТОДОЛОГІЧНОЇ І ТЕОРЕТИЧНОЇ БАЗИ

Змістовий модуль 1. Загальна теорія і методологія глобалістики

Сутність і природа глобалізації. Становлення глобалістики – науки про глобалізацію, формування її методологічної бази. Базові концепції, які характеризують історичні рамки глобалізації. Основні ідеологічні концепції глобалістики, історичний аналіз, сучасні моделі, їх висновки, зміст і протиріччя. Етапи та форми економічної глобалізації. Методологія дослідження глобалізаційних процесів у світовому господарстві. Визначення предмету курсу «Глобальна економіка».

Змістовий модуль 2. Глобалізація як економічна категорія, процес, явище

Поняття економічного глобалізму. Економічний глобалізм як економічна категорія. Глобалізація економіки як економічне явище та економічний процес. Глобалізація економіки як тенденція розвитку світової економіки. Витоки глобалізації та причини її розвитку. Закономірності функціонування глобальної економіки. Роль інтернаціоналізації в процесах глобалізації. Трансформація чинників глобалізаційного розвитку в процесі економічної еволюції. Етапи розвитку процесу глобалізації. Основні школи сучасної глобалістики. Теорія міжнародної економіки про етапи розвитку глобальної економіки та їх критерії. Загальна характеристика сучасного етапу процесу глобалізації. Форми прояву глобалізаційної тенденції в сучасних умовах.

Змістовий модуль 3. Становлення глобальної економіки

Поняття глобальної економічної системи. Об'єктивні засади формування глобальної економічної системи. Структура глобальної економічної системи та її основні елементи. Взаємозв'язок елементів глобальної економічної системи. Ланцюжок додавання вартості у глобальній економічній системі. Асиметричність глобальної економічної системи як властивість гео економічної структури світу. Причини асиметричного характеру глобальної економічної системи. Форми вияву асиметрії. Можливості побудови симетричної глобальної економічної системи. Багатомірність світової економіки та симетричність світового економічного розвитку. Саморегуляція та регулювання у глобальній економічній системі. Співвідношення існуючих механізмів саморегулювання та інституціонального регулювання процесу становлення глобальної економічної системи. Регулятивно-координаційні центри глобальної економіки: можливість, необхідність, доцільність, ефективність.

Змістовий модуль 4. Суперечності і дуалізм сучасного етапу глобалізації

Трансформація світу у глобальній економіці: історична ретроспектива. Багатомірність світового економічного простору: сутність, ознаки, форми прояву. Особливості сучасного етапу глобалізації. Процес глобалізації як багаторівнева ієрархічна система. Система критики глобалізації. Соціально-політичні групи, які представляють критичні зауваження щодо процесів глобальних трансформацій. Сутність базових критичних зауважень процесу глобалізації.

Змістовий модуль 5. Парадокси глобалізації та проблеми її доказової бази

Сутність глобальних економічних парадоксів. Базові глобальні парадокси: парадокс глобальної стратифікації; феномен домашнього заміщення; парадокс «Філдстайна – Хоріока»; парадокс низької мобільності нетто-потоків капіталу; парадокс дисоціації. Характеристика базових глобальних парадоксів.

Змістовий модуль 6. Альтерглобалізм та його форми

Альтерглобалізм як сучасна форма прояву глобалізаційних процесів. Сутність альтерглобалізму, його значення для розвитку глобалізації. Головні суб'єкти альтерглобалістського руху. Соціально-політичні групи, які представляють критичні зауваження щодо процесів глобальних трансформацій. Сутність базових критичних зауважень процесу глобалізації. Економічний зміст альтерглобалістських програм.

МОДУЛЬ 2. СУЧАСНА СИСТЕМА СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Змістовий модуль 7. Глобальна економіка як прогностична реальність

Особливості сучасного етапу світового розвитку. Сценарії глобального розвитку. Неоліберальна глобалізація. Апокаліпсис: глобальна цивілізаційна катастрофа. Приборкана глобалізація. Неоколоніалізм. Моральна глобалізація. Анархія. Оптимістична програма майбутнього устрою глобальної системи. Глобалізація свідомості.

Змістовий модуль 8. Інституційне середовище глобальних трансформацій

Міжнародні компанії як провідні носії процесу глобалізації. Сучасні тенденції розвитку ТНК. Зміни у масштабах та видах діяльності, трансформація фінансового управління. Вплив ТНК на економічну глобалізацію та його напрямки. Співвідношення процесів транснаціоналізації та глобалізації. Міжнародні організації в розвитку процесів глобалізації. Глобалізаційна функція міжнародних торговельних організацій. Роль міжнародних фінансових організацій і глобалізації економіки. ООН як координаційний центр світового розвитку: можливості регулювання глобального розвитку. Держави та глобальна консолідація націй. Роль національних держав у розвитку глобалізаційних процесів. Держави-лідери та держави-аутсайтери світового економічного розвитку в процесах глобалізації. Доцентрові і відцентрові, інтернаціональні та інтранаціональні тенденції. Можливості світової консолідації націй.

Змістовий модуль 9. Регулятивні механізми глобальної економіки

Зменшення стихійності і посилення урегульованості відносин між країнами в умовах глобалізації. Глобалізація регулювання світової економіки як відбиток ієрархічності її структури. Елементи тоталітаризму в міждержавних відносинах. Глобальні регулятори конкурентності національних економік, галузей, підприємств та товарів. Економічне керування як процес прийняття рішень. Особливості економічного керування на наднаціональному рівні. Формування глобальної системи регулювання світогосподарських відносин. Механізми соціального регулювання в умовах глобалізації економіки. Глобалізація, правління та національна держава. Національна автономія в умовах глобалізації. Роль міжнародних організацій у регулюванні глобальної економіки.

Змістовий модуль 10. Міжнародні стратегії глобалізації

Сутність стратегії глобалізації, її формування. Стратегії глобального розвитку світу. Теллуократія. Талассократія. Американська атлантична лінія геополітики. Західноєвропейська атлантична лінія геополітики. Концепція уніполярності. Концепція країни-гегемона. Концепція глобального й антитерористичного уряду. Бі/триполярна система. Коаліції держав. Коаліція регіональних інтеграційних об'єднань. Поліполярна система. Корпорації як суб'єкт впливу на політику національних держав. Автономізація. Глобальне громадянське суспільство.

Змістовий модуль 11. Конкурентна стратегія розвитку України в умовах глобалізації

Необхідність інтеграції України у глобальне економічне середовище. Методологічні засади гео економічного аналізу і прогнозування, необхідні для формування стратегії подальшого розвитку України в умовах глобалізації. Форми та напрямки інтеграції України у глобальне економічне середовище. Євроатлантичний вектор інтеграційного розвитку України. Євроазійські орієнтири зовнішньоекономічного розвитку України. Співробітництво України з міжнародними економічними організаціями. Адаптація до вимог СОТ. Співпраця з МВФ, групою Світового банку, ЄБРР. Україна в глобалізації інформаційного середовища. Місце України в глобальному політичному та економічному просторі. Наслідки глобального економічного розвитку України: переваги та втрати. Стратегічні проблеми міжнародної безпеки України.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1. СТАНОВЛЕННЯ ГЛОБАЛІСТИКИ, ФОРМУВАННЯ ЇЇ МЕТОДОЛОГІЧНОЇ І ТЕОРЕТИЧНОЇ БАЗИ						
ЗМ 1. Загальна теорія і методологія глобалістики	8	2	-	-	-	6
ЗМ 2. Глобалізація як економічна категорія, процес, явище	9	2	2	-	-	5
ЗМ 3. Становлення глобальної економіки	8	-	-	-	-	8
ЗМ 4. Суперечності і дуалізм сучасного етапу глобалізації	8	2	2	-	-	4
ЗМ 5. Парадокси глобалізації та проблеми її доказової бази	8	1	-	-	-	7
ЗМ 6. Альтерглобалізм та його форми	8	1	2	-	-	5
Разом за модулем 1	49	8	6	-	-	35
Модуль 2. СУЧАСНА СИСТЕМА СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ						
ЗМ 7. Глобальна економіка як прогностична реальність	8	2	-	-	-	6
ЗМ 8. Інституційне середовище глобальних трансформацій	8	-	2	-	-	6
ЗМ 9. Регулятивні механізми глобальної економіки	8	2	2	-	-	4
ЗМ 10. Міжнародні стратегії глобалізації	8	2	2	-	-	4
ЗМ 11. Конкурентна стратегія розвитку України в умовах глобалізації	9	2	2	-	-	5
Разом за модулем 2	41	8	8	-	-	25
Усього годин	90	16	14	-	-	60

ЗАВДАННЯ ДЛЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ 1. СТАНОВЛЕННЯ ГЛОБАЛІСТИКИ, ФОРМУВАННЯ ЇЇ МЕТОДОЛОГІЧНОЇ І ТЕОРЕТИЧНОЇ БАЗИ.

Змістовий модуль 2.

Семінарське заняття 1. Глобалізація як економічна категорія, процес, явище (2 год.)

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

Питання для обговорення

1. Глобалізація як сучасний економічний феномен
2. Базові концепції, які характеризують історичні рамки глобалізації
3. Теорії економічної глобалізації

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Термінологія для перевірки знань: концепція «архаїчної глобалізації», концепція глобалізації як сучасного економічного феномену, концепція протоглобалістів, концепція Е. Азроянца, інтернаціоналізація, регіоналізація, глобалізація.

Тестові завдання

1. Прибічники якої концепції вважають глобалізацію тривалим історичним процесом, початок якого відносять до XV-XVI ст.:

- А. концепції «архаїчної глобалізації»;
- Б. концепції глобалізації як сучасного економічного феномену;
- В. концепції протоглобалістів;
- Г. концепції глобалізації як деякої позачасової властивості, що притаманна світовому суспільству.

2. Протоглобальною фазою світового розвитку вважається:

- А. інтернаціоналізація;
- Б. транснаціоналізація;
- В. глобалізація;
- Г. регіоналізація.

3. За концепцією протоглобалістів, крім протоглобального етапу глобалізації, виділяється:

- А. етап регіоналізації;
- Б. етап інформаційної революції;
- В. етап архаїчної глобалізації;
- Г. етап ліберальної глобалізації.

4. Прибічниками концепції глобалізації як деякої позачасової властивості, що притаманна світовому суспільству є:

- А. Е. Азроянц і М. Чешков;
- Б. Т. Левітт, Ф. Фукуяма;

В. А. Гальчинський, А. Геєць;
Г. немає правильно відповіді.

5. Формуванням нових великих інтеграцій (соціально-територіальних систем) на основі розвитку інтенсивних і глибоких для свого часу інтернаціональних зв'язків характеризується:

- А. інтернаціоналізація;
- Б. регіоналізація;
- В. глобалізація;
- Г. транснаціоналізація.

6. Принципова різниця між глобалізацією і інтернаціоналізацією полягає в тому, що глобалізація, на відміну від інтернаціоналізації:

- А. провокує нівелювання національних кордонів, підриває підґрунтя національного суверенітету, закладає фундамент деякої нової, глобальної спільноти;
- Б. характеризується посиленням взаємозалежності окремих держав;
- В. характеризується розвитком процесів на локальному рівні або як супроводження окремих сфер, видів, напрямів діяльності;
- Г. немає різниці між глобалізацією і інтернаціоналізацією.

7. Висновок про те, що в умовах збереження наявних тенденцій зростання людство дуже швидко наблизиться до крайньої межі демографічної та економічної експансії, сформований прибічниками:

- А. концепції «універсального еволюціонізму»;
- Б. концепції «контрольованого глобального розвитку»;
- В. концепції «межі зростання»;
- Г. концепції «мітозу біосфер».

8. "Глобатех" як тип нової культури, яка охоплює весь планетарний ринок, розглядається в межах:

- А. концепції «універсального еволюціонізму»;
- Б. концепції «контрольованого глобального розвитку»;
- В. концепції «межі зростання»;
- Г. концепції «мітозу біосфер».

9. На базі ноосферного вчення В. Вернадського розвинулася:

- А. концепція «універсального еволюціонізму»;
- Б. концепція «світ системного аналізу»;
- В. концепція «межі зростання»;
- Г. концепція «мітозу біосфер».

10. Капіталістичну систему як першу історичну форму глобальної системи розглядає:

- А. концепція «універсального еволюціонізму»;
- Б. концепція «світ системного аналізу»;
- В. концепція «межі зростання»;
- Г. концепція «мітозу біосфер».

11. Створення системи моделей альтернативного глобального розвитку і рекомендацій щодо вибору оптимальних систем управління цим розвитком обґрунтовує:

- А. концепція «межі зростання»;
- Б. концепція «сталого розвитку»;
- В. концепція «контрольованого глобального розвитку»;
- Г. концепція «мітозу біосфер».

12. Школа глобалістики, яка наголошує на тому, що глобальна природа є самоорганізованою системою, реакція якої є хоча і непрогнозованою, але неминучою в довгостроковому плані:

- А. еколого-економічна;
- Б. глобальної екології;
- В. міжнародної політичної економії;
- Г. універсального еволюціонізму.

13. Школа глобалістики, яка розробляє теорію глобальних рішень і компромісів:

- А. еколого-економічна;
- Б. глобальної екології;
- В. міжнародної політичної економії;
- Г. універсального еволюціонізму.

14. Школа глобалістики, яка стверджує, що економіка є тісно пов'язаною з іншими сферами суспільного життя:

- А. економічної соціології;
- Б. глобальної екології;
- В. міжнародної політичної економії;
- Г. контрольованого глобального розвитку.

15. Дослідження суспільних проблем, крім внутрішніх закономірностей економіки, вимагає врахування численних взаємодій і взаємозв'язків між суспільством і природою – це основне твердження школи:

- А. еколого-економічної;
- Б. універсального еволюціонізму;
- В. міжнародної політичної економії;
- Г. контрольованого глобального розвитку.

Змістовий модуль 4.

Семінарське заняття 2. Суперечності та дуалізм процесу глобалізації (2 год.)

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

Питання для обговорення

1. Соціально-політичні групи, які представляють критичні зауваження щодо процесів глобальних трансформацій.
2. Сутність базових критичних зауважень процесу глобалізації.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Термінологія для перевірки знань: противники глобалізації, напрями критичних зауважень глобалізації

Тестові завдання

1. Найбільш відомими та послідовними критиками глобалізації є американські економісти:

- а) Р. Норгаард, Р. Андерхілл, М. Грановетер;
- б) Д. Барбер, П. Бьюкенен, Дж. Голдсміт;
- в) М. Хардт, Т. Негрі, А. Аппадурі;
- г) Р. Робертсон, У. Бек, М. Уотерс.

2. Критики глобалізації з лівого політичного флангу принципово виступають проти:

- а) експлуаторської сутності приватного капіталу;
- б) послаблення корпоративної влади у світі;
- в) зменшенні втручання держави в економіку;
- г) зниження субсидій підприємствам, що створюються.

3. Критики глобалізації з правого політичного флангу (передусім у США) все більше відчують загрозу втрати:

- а) впливу на економіку різних країн світу;
- б) національного суверенітету;
- в) джерел сировинних та енергетичних ресурсів;
- г) висококваліфікованих фахівців.

4. Комунітаристи вбачають у глобалізації антитезу:

- а) невеликим сусідським спільнотам;
- б) транснаціональним корпораціям;
- в) міжнародним економічним організаціям;
- г) регіональним економічним угрупованням.

5. Критика глобалізації з боку професійних союзів та культурних традиціоналістів базується на:

- а) феномені створення багатокультурного середовища;
- б) на тому факті, що процеси глобалізації абсолютно ігнорують соціально-політичний лад окремої країни заради досягнення цілей гіпотетичної загальної стабільності;
- в) бажанні населення будь-якої країни адаптуватися до сучасного економічного середовища;
- г) на передбачуваності загроз економіці кожної країни з боку загального економічного простору.

6. До представників першого базового критичного напрямку процесів глобалізації, які виходять з того, що глобалізація досить специфічно інтегрує світ і що стратифікація світової спільноти матиме нові виміри, відносяться:

- а) Р. Кеохане, Дж. Най, Дж. Грей;
- б) Д. Боткін, О. Білорус, В. Рокочі;
- в) Й. Шумпетер, Л. Фейербах, У. Фолкнер;
- г) А. Сена, М. Вебер, М. Кастельс.

7. Сутність другого базового критичного напрямку глобалізації ґрунтується на тому, що:

- а) країни, що відповідають вимогам Вашингтонського консенсусу, вважаються країнами, які розвиваються;

- б) ідея вільноринкової економічної самостабілізації, яка автоматично досягається, є єдиною правильною;
- в) наслідком реалізації програми Вашингтонського консенсусу могло бути гальмування розвитку нових індустріальних країн;
- г) реалізація програми Вашингтонського консенсусу ставила за мету десоціалізації країн світової периферії;

8. Третім базовим напрямом у ході критичного осмислення глобалізації виділяють теорію П. Хірста та У. Томпсона, котрі вважають глобалізацію міфом з метою приховування конфронтації сил трьох регіональних блоків:

- а) Північної Америки, Західної Європи та Центральної Азії;
- б) Північної Америки, Європи та Східної Азії;
- в) Східної Азії, Центральної Європи, Південної Америки;
- г) Південної Америки, Європи, Африки.

9. Четвертий базовий критичний напрям процесу глобалізації економіки порушує проблему відкритості економіки, яка розглядається у працях:

- а) М. Месаревича, Є. Пестеля;
- б) П. Капіци, Є. Федорова;
- в) Р. Гілпіна, Дж. Айкенберрі;
- г) А. Панаріна, Н. Моєсеєва.

10. П'ятий базовий критичний напрям процесу глобалізації економіки, представлений Я. Бхагваті, П. Крюгманом та Дж. Стігліцем, акцентує увагу на тому, що найбільш доцільним є побудова системи вільного ринку для:

- а) товарів;
- б) послуг;
- в) капіталів;
- г) усі відповіді є вірними.

11. Шостий базовий критичний напрям процесу глобалізації економіки займають американські ізоляціоністи на чолі із П. Бьюкененом, котрі сприймають глобалізацію як:

- а) відкриття кордонів США перед емігрантами з найбільш бідніших країн світу;
- б) експорт технологічних і енергетичних ресурсів;
- в) виїзд за кордон найбільш кваліфікованих фахівців, учених;
- г) систему допуску на американський ринок демпінгових товарів із країн з дешевою робочою силою, що послаблює міжнародні позиції США.

12. Сьомий базовий критичний напрям процесу глобалізації економіки розглядає проблему:

- а) сутності процесу модернізації світового розвитку;
- б) співвідношення розвитку технологій і вирішення проблем екології виробництва;
- в) взаємозв'язку демографічних і екологічних проблем;
- г) зменшення розриву економічного розвитку різних країн світу.

Змістовий модуль 6.

Семінарське заняття 3. Альтерглобалізм: становлення і перспективи розвитку (2 год.)

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

Питання для обговорення

1. Сутність альтерглобалізму, його значення для розвитку глобалізації.

2. Види діяльності антиглобального руху
3. Програми альтерглобалізму.
4. Трансформістський напрям анти глобального руху
5. Руйнівний напрям антиглобалістів

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Термінологія для перевірки знань: альтерглобалізм, антиглобальний рух, трансформістський напрям, руйнівний напрям.

Тестові завдання

1. До основних цілей альтерглобалізму відносять:

- А. боротьба з міжнародним тероризмом;
- Б. поєднання принципів демократії з тоталітаризмом;
- В. створення і впровадження нових принципів функціонування світової системи, які ґрунтуються на засадах соціального партнерства, соціального захисту та інституті соціальної держави і реальних демократичних цінностях;
- Г. монополізація прав глобального управління.

2. У відповідь на пануюче у світі матеріалістичне відношення антиглобалісти пропонують гасла:

- А. скасування боргів країнам, що розвиваються; демократичний контроль над фінансовими ринками та їх інститутами;
- Б. рівноправ'я між чоловіками і жінками; заборона на примусову дитячу працю;
- В. надання права на працю і гідну заробітну плату; захист прав етнічних меншин;
- Г. усі відповіді є вірними.

3. Програма антиглобалістів передбачає розвиток двох взаємопов'язаних напрямів:

- А. трансформістського і руйнівного;
- Б. трансформістського і неоліберального;
- В. неокейнсіанського і руйнівного;
- Г. неокейнсіанського і марксистського.

4. Характерними виразниками ідеології альтерглобалізму є:

- А. різноманітні антиглобальні рухи й організації;
- Б. світовий рух за збереження навколишнього середовища;
- В. міжнародний гендерний рух;
- Г. багатокультурне середовище, що формується зараз у світовому просторі.

5. Трансформістський напрям антиглобального руху очолюється:

- А. ОЕСР;
- Б. МФСР;
- В. ММО;
- Г. АТТАК.

6. Альтерглобальний рух за своєю сутністю – це:

- А. рух за модернізовану глобалізацію;
- Б. рух за технократичну глобалізацію,
- В. рух за альтернативну глобалізацію;
- Г. рух за екологічну глобалізацію.

7. Податок Тобіна, введення якого підтримується альтерглобалістами, має, на їх думку, спрямовуватись на:

- А. соціальні потреби і розвиток країн Третього світу;
- Б. сприяння розвитку регіональної інтеграції;
- В. сприяння використанню альтернативних джерел енергії;
- Г. реорганізацію та демократизацію існуючих наднаціональних організацій.

8. Сильними сторонами антиглобального руху визнається:

- А. співіснування руйнівної і творчої сторін діяльності;
- Б. швидке реагування на будь-які політичні події і можливість одночасного проведення досить потужних акцій протесту;
- В. відсутність керівної ланки;
- Г. наявність протиріччя між соціально-економічною нерівністю учасників руху та їх рівноправним діалогом і солідарністю.

9. До основних видів діяльності антиглобального руху не належить:

- А. зрив конференцій, зустрічей, заходів наднаціональних організацій та концернів поряд з цілеспрямованим завданням збитків окремим корпораціям;
- Б. розробка альтернативних варіантів прийняття рішень, усунення соціальних, економічних, екологічних розбіжностей між державами;
- В. анулювання або реорганізація та демократизація конференцій існуючих наднаціональних організацій;
- Г. утворення транснаціональних структур, які розробляють і реалізують механізми вирішення глобальних соціальних проблем.

10. У чому полягає різниця між альтерглобалізмом і антиглобалізмом:

- А. антиглобалісти є прихильниками трансформістського напрямку, а альтерглобалісти – руйнівного;
- Б. антиглобалісти протистоять політиці глобалізації в цілому, альтерглобалісти є прихильниками побудови альтернативної концепції побудови світової системи;
- В. альтерглобалісти об'єднані ідеєю протистояння політичній владі ТНК, антиглобалісти підтримують таку ідею, але не за рахунок суверенітету держав;
- Г. немає ніякої різниці.

11. Трансформістський напрям альтерглобалізму має своєю метою:

- А. обмеження впливу фінансового капіталу та зміцнення самоуправління;
- Б. демонтаж державних структур на користь самоорганізованого суспільства;
- В. представники даного напрямку не мають чіткого уявлення про цілі і завдання власного руху;
- Г. використання у своїй діяльності актів громадянської непокори, саботажу, вандалізму.

12. Парадокс дисоціації виник на стику двох глобальних тенденцій:

- А. інтеграції і дезінтеграції;
- Б. локалізації і глобалізації;
- В. глобалізації і регіоналізації;
- Г. дезінтеграції і регіоналізації.

13. В умовах небаченого розмаху і швидкості протікання глобалізації суперечності і парадокси цього процесу:

- А. послаблюються;
- Б. залишаються на колишньому рівні;
- В. мають тенденцію до вирішення;
- Г. загострюються і перетворюються на загрозу глобальної стабільності.

14. Парадокс «Філдстайна – Хоріока» розкриває протиріччя функціонування міжнародного ринку:

- А. капіталу;
- Б. товарів і послуг;
- В. інноваційних технологій;
- Г. усі відповіді є вірними.

15. Найбільш показовим прикладом парадоксу дисоціації є:

- А. США;
- Б. ЄС;
- В. Великобританія;
- Г. Індія.

16. Парадокс глобальної стратифікації розглядає проблему:

- А. поширення впливу ТНК на світову економіку;
- Б. інноваційного розвитку сучасної економіки;
- В. поглиблення нерівномірності економічного розвитку країн і регіонів світу;
- Г. протиріччя між тенденціями глобалізації фінансових ринків і наявністю істотних бар'єрів міжнародного інвестування.

17. Феномен домашнього заміщення розглядає проблему:

- А. поширення впливу ТНК на світову економіку;
- Б. інноваційного розвитку сучасної економіки;
- В. поглиблення нерівномірності економічного розвитку країн і регіонів світу;
- Г. протиріччя між тенденціями глобалізації фінансових ринків і наявністю істотних бар'єрів міжнародного інвестування.

Змістовий модуль 8.

Семінарське заняття 4. Інституційне середовище глобальних трансформацій (2 год.)

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

Питання для обговорення

1. Міжнародні компанії як провідні носії процесу глобалізації
2. Міжнародні організації в розвитку процесів глобалізації.
3. Держава як суб'єкт глобальної економіки.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Термінологія для перевірки знань: транснаціональні компанії, мультинаціональні компанії, глобальні стратегії, міжнародні організації

Тестові завдання

1. До найвпливовіших організацій ООН належать:

- А. Міжнародна морська організація (ММО);
- Б. Міжнародний союз електрозв'язку (МСЕ);
- В. Міжнародний кооперативний альянс (МКА);
- Г. Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР).

2. Сучасна структура міжнародних економічних організацій містить:

- А. мережу організацій і органів ООН та її спеціалізованих установ;

- Б. неформальні консультаційні групи (наприклад, Паризький та Лондонський клуби кредиторів, Давоський форум тощо);
- В. регіональні інтеграційні угруповання та об'єднання (ЄС, НАФТА);
- Г. усі відповіді є вірними.

3. Мультинаціональні компанії:

- А. національні по капіталу і міжнародні по сфері своєї діяльності;
- Б. міжнародні і по капіталу і по сфері своєї діяльності;
- В. міжнародні по капіталу і національні по сфері діяльності;
- Г. національні і по капіталу, і по сфері діяльності.

4. До ознак, за якими компанію можна визнати транснаціональною, належить:

- А. експорт продукції компанії за кордон;
- Б. наявність іноземних компаній-партнерів;
- В. здійснення компанією іноземних інвестицій;
- Г. наявність активів більш, ніж в одній країні.

5. Для етноцентричних ТНК характерним є:

- А. виробництво більшої частини продукції в закордонних філіях;
- Б. орієнтація на ринки цілих регіонів;
- В. менша важливість зовнішнього ринку порівняно з внутрішнім;
- Г. входження до органів управління компанії представників декількох країн.

6. Зовнішній ринок – це більш важливий сектор діяльності порівняно із внутрішнім ринком для транснаціональних компаній, які вважаються:

- А. етноцентричними;
- Б. поліцентричними;
- В. регіоцентричними;
- Г. геоцентричними.

7. До мотивів створення стратегічних альянсів належить:

- А. зміцнення конкурентних позицій фірм зі збереженням при цьому господарської і юридичної самостійності;
- Б. отримання можливості тиснути на іноземні уряди, вимагаючи отримання особливих пільг;
- В. отримання контролю одним підприємством над чистими активами іншого з метою досягнення подальшого спільного розподілу ризиків та вигод від об'єднання;
- Г. отримання одним підприємством контрольного пакету акцій іншого.

8. Через примус країн до виконання рекомендацій міжнародної спільноти реалізується така функція міжнародних організацій з точки зору глобальної економіки, як:

- А. сприяння;
- Б. спостереження;
- В. нагляд;
- Г. регулювання.

9. До регіональних економічних інтеграційних угруповань не належить:

- А. Організація економічного співробітництва та розвитку;
- Б. Азійсько-Тихоокеанське економічне співробітництво;
- В. Північноамериканська зона вільної торгівлі;
- Г. Європейський Союз.

10. Назвіть міжнародну фінансову організацію, що не входить до групи Світового банку:

- А. Міжнародна асоціація розвитку;

- Б. Міжнародний валютний фонд;
- В. Міжнародний банк реконструкції і розвитку;
- Г. Міжнародна фінансова корпорація.

11. Глобалізація зумовлює трансформацію ролі держави у напрямку:

- А. посилення економічних функцій держави;
- Б. збільшення ізоляції територіально обмежених держав;
- В. знецінення регулюючих функцій національної держави;
- Г. домінування національних економічних відносин над міжнародними.

12. «Країна-система» характеризується:

- А. глобальним лідерством за політичним, економічним, ресурсним показниками і завдяки цьому може чинити великий вплив на глобальний економічний простір, регулюючи його відповідно до своїх власних інтересів;
- Б. встановленням контролю за переміщенням капіталу з метою примусити національні компанії не експортувати капітал за кордон, а інвестувати у національну економіку;
- В. здатністю держави здійснювати на власній території повний контроль над економікою та іншими сферами суспільного життя, що виключає будь-яке втручання ззовні;
- Г. підвищенням статусу автономій.

13. Стратегія оборонної інтервенції, до якої вдаються держави, аби захистити свій суверенітет в умовах глобалізації, передбачає:

- А. надання субсидій національним компаніям або відмову держави від регулювання конкуренції;
- Б. різке зростання значення відносин на основі норм міжнародного права в порівнянні з національними нормами;
- В. зростання участі держави в стимулюванні науково-технічного прогресу, захист навколишнього середовища, регулюванні припливу іноземної робочої сили;
- Г. вжиття таких економічних заходів, як започаткування різних бар'єрів, зокрема тарифних, а також встановлення контролю за переміщенням капіталу з метою примусити національні компанії не експортувати капітал за кордон, а інвестувати у національну економіку.

14. Стратегія поступальної інтервенції, до якої вдаються держави, аби захистити свій суверенітет в умовах глобалізації, передбачає:

- А. надання субсидій національним компаніям або відмову держави від регулювання конкуренції;
- Б. різке зростання значення відносин на основі норм міжнародного права в порівнянні з національними нормами;
- В. зростання участі держави в стимулюванні науково-технічного прогресу, захист навколишнього середовища, регулюванні припливу іноземної робочої сили;
- Г. вжиття таких економічних заходів, як започаткування різних бар'єрів, зокрема тарифних, а також встановлення контролю за переміщенням капіталу з метою примусити національні компанії не експортувати капітал за кордон, а інвестувати у національну економіку.

15. До складу організації регіонального угруповання НАФТА входить:

- А. США;
- Б. Австралія;
- В. Франція;
- Г. Греція.

Змістовий модуль 9.

Семінарське заняття 5. Регулятивні механізми глобальної економіки (2 год.)

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

Питання для обговорення

1. Трансформація регулюючої ролі держави в економіці за умов глобалізації.
2. Вплив метакорпорацій на розвиток сучасної світової економіки.
3. Міжнародні організації в системі регулювання глобальної економіки.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Термінологія для перевірки знань: метакорпорації, макрорегіоналізм, мікрорегіоналізм, міжнародні організації, імперський тип угруповань, бінарний тип угруповань.

Тестові завдання

1. Характерними суб'єктами глобальної економіки є:

- а) метакорпорації;
- б) малі підприємства;
- в) держави;
- г) кооперативи.

2. В умовах глобалізації у всіх сферах людської діяльності, в тому числі і в економіці, утвердилася система організації:

- а) ієрархічна;
- б) космополітична;
- в) мережева;
- г) інтернаціональна.

3. До принципово нових різновидів глобального бізнесу належать:

- а) франчайзинг, консорціуми;
- б) мережеві корпоративні структури;
- в) асоціації, трести;
- г) синдикати, картелі.

4. Внаслідок глобальних трансформацій у сучасному світі з'явилися такі форми держав, як:

- а) країни-регіони;
- б) країни-системи;
- в) країни, ізольовані від світу;
- г) вірними є перші дві відповіді.

5. Сучасна структура міжнародних економічних організацій містить:

- а) мережу організацій і органів ООН та її спеціалізованих установ;
- б) неформальні консультаційні групи (наприклад, Паризький та Лондонський клуби кредиторів, Давоський форум тощо);
- в) регіональні інтеграційні угруповання та об'єднання (ЄС, НАФТА);
- г) усі відповіді є вірними.

6. Теорія К. Омае щодо кумулятивного впливу факторів ... , який створює можливості для життєздатних економічних підрозділів у будь-якій країні світу залучати все, що є необхідним для їх розвитку, без сприяння і посередницької ролі держави:

- а) інвестиційної, інноваційної діяльності;

- б) індивідуальних споживачів;
- в) індустріальної діяльності;
- г) усі відповіді є вірними.

7. До найвпливовіших організацій ООН належать:

- а) Міжнародна морська організація (ММО);
- б) Міжнародний союз електрозв'язку (МСЕ);
- в) Міжнародний кооперативний альянс (МКА);
- г) Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР).

8. Результатом прояву феномена субсидіарності було створення «регіональних держав», наприклад:

- а) Фінляндії;
- б) Північної Італії;
- в) Панами;
- г) Гренландії.

9. Одним з найбільш повних визначень поняття метакорпорації є концепція трьох критеріїв інтегрованої корпоративної структури, що була розроблена:

- а) Я. Паппе;
- б) Р. Норгаардом;
- в) М. Моїсеєвим;
- г) Е. Азроянцем.

10. Типовою країною-системою у сучасному світі є:

- а) Данія;
- б) США;
- в) Чілі;
- г) Грузія.

Змістовий модуль 10.

Семінарське заняття 6. Міжнародні стратегії глобалізації (2 год.)

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

Питання для обговорення

1. Передумови глобалізації
2. Характеристика основних проблем глобалізації.
3. Позитивні та негативні наслідки сучасної глобалізації.
4. Сучасні ідеологічні концепції формування глобальних стратегій.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Термінологія для перевірки знань: лібералізація, глобальні проблеми, наслідки глобалізації, концепція багатопольярного світу, концепція «переходу впливу», концепція «уніпольярного світу» .

Тестові завдання

1. Як глобалізація впливає на культурну сферу:

- А. здійснює духовне збагачення особистості;
- Б. відбувається нівелювання людських цінностей;
- В. здійснюється об'єднання культур;

Г. відбувається перехід до нового технологічного способу виробництва – до високих, наукомістких технологій;

2. Що не належить до позитивних наслідків глобалізації:

- А. завдяки глобалізації відкриваються нові можливості забезпечення високої продуктивності праці;
- Б. поглиблення поляризації розвитку країн;
- В. в умовах глобалізації забезпечується розвиток сучасних швидкодіючих систем комунікацій і засобів зв'язку;
- Г. глобалізація розширює можливості для технічного переозброєння виробництва на базі новітніх технологій.

3. Виникнення глобальних проблем пов'язано:

- А. із обмеженістю ресурсів, перенаселенням планети; порушенням екологічної рівноваги, інтернаціоналізацією;
- Б. із різноманітністю країн;
- В. із конкретною сферою життєдіяльності суспільства, із соціально-економічним становищем;
- Г. з прискоренням економічного розвитку країн, що перебувають на більш низькому рівні розвитку.

4. Що не передбачає небезпеку для країн із слабкішою економікою від глобалізації:

- А. діяльність монополістичного транснаціонального фінансового капіталу;
- Б. загострення конкуренції на міжнародних ринках;
- В. використання переваг і нових можливостей на основі поглиблення світового поділу праці;
- Г. посилення зовнішнього впливу на національну культуру, поступове розмивання духовних цінностей окремих народів.

5. До організаційних передумов глобалізації належить:

- А. швидке поширення знань у результаті наукового або іншого видів інтелектуального взаємообміну;
- Б. лібералізація торгівлі товарами й послугами, ринків капіталу й інші форми економічної лібералізації, що викликали обмеження політики протекціонізму й зробили світову торгівлю більш вільною;
- В. вихід неурядових організацій на багатонаціональний або світовий рівень;
- Г. всі вищеперелічені.

6. До економічних передумов глобалізації належить:

- А. швидке поширення знань у результаті наукового або іншого видів інтелектуального взаємообміну;
- Б. лібералізація торгівлі товарами й послугами, ринків капіталу й інші форми економічної лібералізації, що викликали обмеження політики протекціонізму й зробили світову торгівлю більш вільною;
- В. вихід неурядових організацій на багатонаціональний або світовий рівень;
- Г. всі вищеперелічені.

7. До інформаційних передумов глобалізації належить:

- А. ослаблення твердості державних кордонів, полегшення свободи пересування громадян, товарів і послуг, капіталів;
- Б. формування систем, що дозволяють із одного центра управляти розташованим у різних країнах виробництвом;
- В. вихід неурядових організацій на багатонаціональний або світовий рівень;
- Г. всі вищеперелічені.

8. До політичних передумов глобалізації належить:

- А. ослаблення твердості державних кордонів, полегшення свободи пересування громадян, товарів і послуг, капіталів;
- Б. формування систем, що дозволяють із одного центра управляти розташованим у різних країнах виробництвом;
- В. вихід неурядових організацій на багатонаціональний або світовий рівень;
- Г. всі вищеперелічені.

9. До соціально-культурних передумов глобалізації належить:

- А. виникнення глобальної однодумності в оцінці ринкової економіки й системи вільної торгівлі;
- Б. тенденція формування глобалізованих засобів масової інформації, мистецтва, культури;
- В. ослаблення ролі звичок і традицій, соціальних зв'язків і звичаїв, подолання національної обмеженості;
- Г. всі вищеперелічені.

10. До виробничих передумов глобалізації належить:

- А. різке зростання масштабів виробництва;
- Б. поява міжнародних форм здійснення виробничо-господарської діяльності (ТНК);
- В. впровадження міжнародними економічними організаціями єдиних вимог до податкової, регіональної, аграрної, антімонопольної політики, до політики в області зайнятості й ін.;
- Г. всі вищеперелічені.

11. Що можна віднести до негативних наслідків глобалізації:

- А. посилення міжнародної конкуренції;
- Б. поглиблення спеціалізації й міжнародного поділу праці;
- В. економія на масштабах виробництва;
- Г. можливість переходу контролю над економікою окремих країн від урядів в інші руки, зокрема до сильніших держав або міжнародних організацій.

12. Концепція багатопольярного світу передбачає, що:

- А. існує така структура світу, де переважає одна наддержава, впливові великі держави відсутні, всі решта країн суттєво відстають у впливі;
- Б. політика держав на світовій арені залежить від реального розподілу могутності між ними
- В. у будь-який момент часу в системі міжнародних відносин домінує гегемон, який певною мірою визначає політику всіх інших держав;
- Г. всі відповіді правильні

13. Концепція уніпольярного світу передбачає, що:

- А. існує така структура світу, де переважає одна наддержава, впливові великі держави відсутні, всі решта країн суттєво відстають у впливі;
- Б. політика держав на світовій арені залежить від реального розподілу могутності між ними
- В. у будь-який момент часу в системі міжнародних відносин домінує гегемон, який певною мірою визначає політику всіх інших держав;
- Г. всі відповіді правильні

14. Концепція «переходу впливу» передбачає, що:

- А. існує така структура світу, де переважає одна наддержава, впливові великі держави відсутні, всі решта країн суттєво відстають у впливі;

- Б. політика держав на світовій арені залежить від реального розподілу могутності між ними
- В. у будь-який момент часу в системі міжнародних відносин домінує гегемон, який певною мірою визначає політику всіх інших держав;
- Г. всі відповіді правильні

15. Концентрація й централізація капіталу, зосередження, нарощування капіталу завдяки об'єднанню капіталів різних власників належить до наступної групи передумов глобалізації:

- А. політичні;
- Б. організаційні;
- В. науково-технічні;
- Г. економічні

16. Вплив глобалізації на вирішення соціальних проблем полягає у:

- А. радикальній зміні засобів ділового спілкування, обміну виробничою, науково-технічною, економічною, фінансовою інформацією;
- Б. загостренні соціальних проблем, що виявляється у рості безробіття, падіння заробітної плати, рості міграції;
- В. підвищення продуктивності праці в результаті раціоналізації виробництва;
- Г. необхідності солідаризації та об'єднання людства перед явищем глобальних загроз і для вирішення глобальних проблем.

17. До головних елементів глобальної економіки належать:

- А. міжнародна науково-технічна сфера;
- Б. міжнародна торгівля і світовий ринок;
- В. система міжнародного виробництва;
- Г. все вищеперелічене.

18. Міжнародна спеціалізація та кооперування виробництва, спільна інвестиційна діяльність і спільне підприємство є процесами, що формують:

- А. сферу міжнародної торгівлі;
- Б. сферу міжнародних науково-технічних відносин;
- В. сферу міжнародної валютно-фінансової системи;
- Г. сферу міжнародного виробництва.

19. Сфера глобальної економіки, в якій відбивається рух різноманітних ресурсів, що переміщуються між країнами, регіонами, фірмами та юридичними особами – це:

- А. сфера міжнародної торгівлі;
- Б. сфера міжнародних науково-технічних відносин;
- В. сфера міжнародної валютно-фінансової системи;
- Г. сфера міжнародного виробництва.

20. Процес формування елементів глобальної економіки пов'язаний з:

- А. відсутністю в національному господарстві всієї гами засобів і предметів праці, які б забезпечували безперервність і розширення процесу виробництва;
- Б. відносним насиченням потреб усередині країни саме на товари і послуги національного виробництва;
- В. збутом товарів і послуг в умовах значного зростання масштабів виробництва;
- Г. все вищеперелічене.

Змістовий модуль 11.

**Семінарське заняття 7. Конкурентна стратегія розвитку України в умовах глобалізації
(2 год.)**

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

Питання для обговорення

1. Відкрита економіка України як необхідність участі України в глобальному економічному розвитку
2. Геополітичний статус України та пріоритети її зовнішньої політики
3. Стратегія інтеграції України у міжнародний економічний простір
4. Вплив проявів глобальної економіки на економічну позицію України: наслідки глобальної економічної кризи
5. Вплив діяльності транснаціональних корпорацій на економіку України
6. Конкурентні позиції України на світових ринках

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Тестові завдання

1. Стратегічною метою сучасної України є вступ до:

- А. ЄС;
- Б. НАФТА;
- В. АТЕС;
- Г. АСЕАН.

2. Важливим кроком інтегрування України до гео економічного простору став її вступ до міжнародної організації:

- А. СОТ;
- Б. ФАО;
- В. ЕКАК;
- Г. ЄВРОКОНТРОЛ.

3. Найбільшим кредитором України є:

- А. МВФ;
- Б. Всесвітній банк;
- В. СОТ;
- Г. ЄБРР.

4. Першим регіональним угрупованням, до якого увійшла Україна, є:

- А. СОТ;
- Б. ЄС;
- В. СНД;
- Г. ГУАМ.

5. До складу якої з міжнародних організацій не входить Україна:

- А. ЕКОСОП;
- Б. ГУАМ;
- В. ЄБРР;
- Г. АСЕАН.

6. Особливістю діяльності ТНК на українських ринках є:

- А. обмежений інтерес транснаціональних корпорацій до економіки України ;
- Б. неспроможність багатьох іноземних ТНК конкурувати з вітчизняними компаніями;
- В. позиціонування іноземних ТНК як добросовісних платників податків;
- Г. неспроможність іноземних ТНК впливати на ціноутворення в Україні.

7. Місце України в рейтингу глобальної конкурентоспроможності характеризує її як:

- А. лідера;
- Б. країну, що має тенденції до покращення позицій в рейтингу;
- В. країну, що має сильну конкурентну позицію;
- Г. аутсайдера.

8. Однією з основних характеристик процесів транснаціоналізації в Україні є:

- А. проникнення в країну іноземних ТНК поряд з відсутністю вітчизняних ТНК повного циклу;
- Б. процес інтенсивного нарощування кількості вітчизняних транснаціональних структур;
- В. тенденція зниження присутності зарубіжних ТНК в Україні;
- Г. значний вплив транснаціоналізації української економіки на її інтеграцію в міжнародне економічне співтовариство.

9. Становище України в глобальному торговельному просторі характеризується:

- А. значною часткою високотехнологічної продукції в структурі експорту;
- Б. підвищенням імпортової залежності вітчизняної економіки;
- В. відходом від сировинної спеціалізації експорту;
- Г. нарощуванням присутності вітчизняних ТНК на глобальних ринках.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМ 1. Загальна теорія і методологія глобалістики (6 год.)

Питання для самостійного опрацювання

1. Становлення теоретичної бази глобалістики (1, с. 16–27)*
2. Методологія дослідження глобалізаційних процесів у світовому господарстві

Питання і завдання для самоконтролю

1. Що представляє глобалістика як галузь науки, які проблеми вона досліджує?
2. У чому полягає сутність глобалізації, в яких сферах людської діяльності використовується це поняття? (глобалізація політичних відносин, глобалізація правового простору, глобалізація злочинності, глобалізація економіки).
3. Чому глобалізація економіки проходить інтенсивніше, ніж глобалізація політики, права і інших сторін життя суспільства?
4. Які основні трактування слів «глобалізація», «глобальний», що існують в даний час?
5. Що прийнято відносити до глобальних проблем сучасності, які їх загальні ознаки?
6. Які глобальні проблеми сучасності, на вашу думку, потрібно вирішувати в першу чергу?
7. Яка з існуючих глобальних проблем сучасності, на вашу думку, найбільш актуальна і гостра для України? Чому? Чи в змозі Україна впоратися з цією проблемою? Яким чином?
8. Які концепції розвитку глобалізації Вам відомі, чим відрізняються стародавні і сучасні моделі, їх зміст, висновки і протиріччя?
9. У чому полягає і на чому заснована об'єктивізація теорій і моделей суспільного розвитку (інтуїтивних і суб'єктивних у минулому), що мала місце в ХХ столітті?
10. Які урядові і неурядові організації приймали і беруть участь у розробці моделей глобального розвитку?
11. Що прийнято називати «бумом прогнозів», коли він мав місце?
12. Які дослідження «Римського клубу» Вам відомі? Чи актуальні їх розробки і проблеми, що вивчаються, у даний час?

Рекомендовані теми рефератів:

1. Глобалізація, її вплив на сучасну економіку.
2. Глобалістика, етапи її становлення.
3. Особливості сучасного етапу глобалістики.
4. Базові концепції, які характеризують історичні рамки глобалізації.

ЗМ 2. Глобалізація як економічна категорія, процес, явище (5 год.)

Питання для самостійного опрацювання

1. Теорія міжнародної економіки про етапи розвитку глобальної економіки та їх критерії
2. Форми прояву глобалізаційної тенденції в сучасних умовах

Питання і завдання для самоконтролю

1. Які концепції розвитку глобалізації Вам відомі, чим відрізняються стародавні і сучасні моделі, їх зміст, висновки і протиріччя?
2. У чому полягає і на чому заснована об'єктивізація теорій і моделей суспільного розвитку (інтуїтивних і суб'єктивних у минулому), що мала місце в ХХ столітті?
3. Які урядові і неурядові організації приймали і беруть участь у розробці моделей глобального розвитку?
4. Що прийнято називати «бумом прогнозів», коли він мав місце?

5. Які дослідження «Римського клубу» Вам відомі? Чи актуальні їх розробки і проблеми, що вивчаються, у даний час?

Рекомендовані теми рефератів:

1. Теоретична база сучасного глобалізму.
2. Взаємовпливовість глобалізації та регіоналізації: сутність та особливості.

ЗМ 3. Становлення глобальної економіки (8 год.)

Питання для самостійного опрацювання

Регулятивно-координаційні центри глобальної економіки: можливість, необхідність, доцільність, ефективність

Питання і завдання для самоконтролю

1. Відмінності між традиційним та гео економічним підходами у дослідженні міжнародних економічних трансформацій.
2. За якими принципами здійснюється взаємодія національних економік із зовнішнім середовищем в умовах глобалізації ?
3. Якими основними рисами характеризується постіндустріальна цивілізаційна модель світового розвитку ?
4. Характеристика основних складових гео економічного атласу.
5. Найбільш відомі моделі-проекти глобального розвитку.
6. Суть моделі «систем, що саморозвиваються» М. Голанського.
7. Модель сучасного світоустрою за А. Батлером.
8. Характеристика «тріади» нагромадження капіталу І. Валлерстайна.
9. Особливість економічних взаємовідносин розвинених країн і держав, що розвиваються, за М. Голанським.

Рекомендовані теми рефератів:

1. Гео економічний атлас та його складові.
2. Моделі сучасного світу та перспективи його еволюції.

ЗМ 4. Суперечності і дуалізм сучасного етапу глобалізації (8 год.)

Питання для самостійного опрацювання

Трансформація світу у глобальній економіці: історична ретроспектива

Питання і завдання для самоконтролю

1. У чому виражається відмінність критики глобалізації з правого і лівого політичного флангу ?
2. Яка особливість критики глобальних процесів комунітаристами ?
3. Яким чином критикують глобалізацію представники профспілок та культурні традиціоналісти ?
4. Яка суть першого напрямку критики глобалізації стосовно специфічного інтегрування сучасного світу ?
5. Аргументація критики моделі Вашингтонського консенсусу.
6. Зміст третього напрямку критики глобалізації щодо її впливу на поляризацію розвитку країн світу.
7. Критика глобальної тенденції формування відкритих національних економік.
8. Критика глобалізації як противника національної економіки США.

9. Проблема співвідношення глобалізації і вестернізації, критичний погляд на неї.
10. Які перспективи економічного розвитку західних і незахідних країн світу в умовах глобалізації

Рекомендовані теми рефератів:

1. Значення критики процесів глобальних трансформацій представниками різних соціально-політичних груп для розвитку глобальної економіки.
2. Взаємовпливовість глобалізації та регіоналізації: сутність та особливості.
3. Взаємодія національних та інтернаціональних інтересів у процесі глобалізації.

ЗМ 5. Парадокси глобалізації та проблеми її доказової бази (7 год.)

Питання для самостійного опрацювання

Економічні парадокси у системі наукових знань про глобалізацію.
Причини виникнення глобальних економічних парадоксів

Питання і завдання для самоконтролю

1. Специфіка протікання економічних парадоксів в умовах сучасної глобалізації ?
2. Які глобальні економічні парадокси відносяться до групи базових ?
3. Яким чином можна проілюструвати дію парадоксу дисоціації на прикладі створення і функціонування ЄС ?
4. Чим можна пояснити феномен домашнього заміщення ?
5. За яких умов відкритість національних економік може чинити негативний вплив на їх розвиток ?
6. Які фактори заважають реалізувати глобальну тенденцію до об'єднання і зменшення нерівномірностей і спричиняють тим самим парадокс стратифікації ?
7. Чи є можливою повна глобалізація фінансових ринків ?
8. Чим пояснюється парадокс дисоціації у рамках Європейського Союзу ?

Рекомендовані теми рефератів:

1. Глобальні економічні парадокси, їх вплив на світову економіку.
2. Парадокс глобальної стратифікації.

ЗМ 6. Альтерглобалізм та його форми (5 год.)

Питання для самостійного опрацювання

Вплив антиглобалізму на процеси глобалізації

Питання і завдання для самоконтролю

1. Причини формування глобалізму.
2. У чому суть альтерглобалізму як ідеї ?
3. Хто є суб'єктами альтерглобалізму ?
4. Завдяки яким чинникам альтерглобалізм можна вважати новим типом базової демократії ?
5. Які цілі і завдання альтерглобалізму ?
6. Основні види діяльності антиглобального руху.
7. У чому суть демократичних вимог антиглобалістів ?
8. Які принципи і правила альтерглобального руху ?
9. Відмінності між трансформістським і руйнівним напрямками антиглобалізму.
10. У чому сила і слабкість альтерглобалізму ?

Рекомендовані теми рефератів:

1. Феномен альтерглобалізму.
2. Основні напрями альтерглобалізму.
3. Місце альтерглобалізму у сучасній глобалістиці.
4. Вплив антиглобалізму на процеси глобалізації.

ЗМ 7. Глобальна економіка як прогностична реальність (6 год.)

Питання для самостійного опрацювання

Варіанти найбільш реально прийнятних сценаріїв розвитку світу

Питання і завдання для самоконтролю

1. Які негативні риси притаманні неоліберальній глобалізації ?
2. Які альтернативи розвитку сучасного світу ?
3. Фактори, що зумовлюють можливість такого сценарію розвитку світу, як апокаліпсис ?
4. Чим відрізняються сценарії приборканої глобалізації та апокаліпсис ?
5. Які цілі переслідують прибічники неоколоніалізму ?
6. У чому суть моральної глобалізації ?
7. Яким чином анархія може стати шляхом до реалізації оптимістичної програми розвитку людства ?
8. Заходи, спрямовані на обмеження негативного впливу глобалізації, які пропонують прибічники приборканої глобалізації ?
9. Перспективи розвитку економічних відносин розвинутих країн і держав, що розвиваються, за умов реалізації неоколоніалізму ?
10. На яких засадах повинна ґрунтуватися оптимістична програма майбутнього устрою глобальної системи ?

Рекомендовані теми рефератів:

1. Песимістичні сценарії глобального розвитку.
2. Оптимістичні сценарії глобального розвитку.
3. Варіанти найбільш реально прийнятних сценаріїв розвитку світу.

ЗМ 8. Інституційне середовище глобальних трансформацій (6 год.)

Питання для самостійного опрацювання

Можливості світової консолідації націй

Питання і завдання для самоконтролю

1. Місце держави у міжнародному інституційному середовищі.
2. У чому проявляються трансформації інституту держави в умовах глобалізації ?
3. Яка особливість функціонування країни-системи ?
4. «Регіональні держави», причини їх виникнення.
5. Які фактори спричинили виникнення метакорпорацій ?
6. Економічне визначення метакорпорацій.
7. Функції метакорпорацій.
8. Система міжнародних організацій в сучасному інституційному середовищі.
9. Чим пояснюється особливе місце ООН серед інших міжнародних організацій ?
10. Регіональні інтеграційні угруповання та об'єднання, їх роль у міжнародному інституційному середовищі.

Рекомендовані теми рефератів:

1. Інститут держави і його трансформація в умовах глобалізації.
2. Феномен метакорпорацій у глобальній економіці.
3. Місце міжнародних організацій в інституційному середовищі глобальної економіки.

ЗМ 9. Регулятивні механізми глобальної економіки (4 год.)

Питання для самостійного опрацювання

Глобалізація регулювання світової економіки як відбиток ієрархічності її структури

Питання і завдання для самоконтролю

1. Чому трансформувалася регулююча роль держави в економіці в умовах глобалізації ?
2. Які механізми регулювання застосовує держава у сучасних умовах ?
3. Особливості регулювання економіки у «країнах-системах».
4. Специфіка регулювання економічних процесів у «державо-регіонах».
5. Можливості впливу на економічні процеси метакорпорації.
6. Проблеми регулювання економічних інтересів метакорпорацій і держав.
7. Як реалізують міжнародні економічні організації свій потенціал у площині регулювання світової економіки ?
8. Як ООН здійснює свої регулюючі функції світовою економікою ?
9. Організації регіональних угруповань, їх вплив на регулювання міжнародною економікою.
10. Які регулюючі механізми світовою економікою є найбільш ефективними ?

Рекомендовані теми рефератів:

1. Державні механізми регулювання економіки в умовах глобалізації.
2. Вплив метакорпорацій на процес економічного розвитку світу

ЗМ 10. Міжнародні стратегії глобалізації (4 год.)

Питання для самостійного опрацювання

Особливості розробки стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації. Глобальне громадянське суспільство

Питання і завдання для самоконтролю

1. Чому трансформувалася регулююча роль держави в економіці в умовах глобалізації ?
2. Зміст поняття «стратегія».
3. У чому суть міжнародних стратегій економічного розвитку ?
4. Яким чином формується стратегія економічного розвитку ?
5. За якими показниками теллурократія відрізняється від талассократії ?
6. Які особливості розробки стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації ?
7. У чому особливість уніполярної системи побудови світу ?
8. Які переваги бі / триполярного устрою світу ?
9. Глобальне громадянське суспільство: його потенціал для розвитку економічних відносин.
10. Що є ключовим моментом у концепції країни-системи ?
11. Яка країна має найбільш конкурентоспроможну стратегію економічного розвитку у сучасному світі ?

Рекомендовані теми рефератів:

1. Проблема стратегій розвитку у глобалістиці.

2. Особливості стратегії таласократії в сучасному світі.
3. Варіанти стратегій глобального розвитку світу.

ЗМ 11. Конкурентна стратегія розвитку України в умовах глобалізації (4 год.)

Питання для самостійного опрацювання

Методологічні засади гео економічного аналізу і прогнозування, необхідні для формування стратегії подальшого розвитку України в умовах глобалізації

Питання і завдання для самоконтролю

1. У чому суть стратегії незалежної України ?
2. Який основний напрям зовнішньоекономічної політики сучасної України ?
3. Яке значення для розвитку національної економіки має вступ України до СОТ ?
4. У яких документах висвітлювалася зовнішньоекономічна політика сучасної України ?
5. Особливості економічних відносин України із країнами колишнього СРСР.
6. Специфіка економічних відносин України з Російською Федерацією.
7. Яка мета моделювання на гео економічному атласі світу та його національній частині різних ситуаційних комбінацій організації економічного процесу ?
8. Які потенційні можливості України у гео економічному просторі ?

Рекомендовані теми рефератів:

1. Інтеграція України до глобального економічного простору.
2. Зовнішньоекономічні відносини України та Європейського Союзу.
3. Діяльність України у міжнародних економічних організаціях.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Кальченко Т.В. Глобальна економіка: методологія системних досліджень: навч. посіб. / Т.В. Кальченко. – К.: КНЕУ, 2009. – 364 с.
2. Мазурок П.П. Глобальна економіка: навч. посіб. / П.П. Мазурок, Б.М. Одягайло, В.В. Кулішов, О.М. Сазонец. – Львів: «Магнолія 2006», 2009. – 208 с.
3. Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації/За ред. Г.Лук'яненка.- К.: КНЕУ, 2001.- 538 с.
4. Лук'яненко Д.Г. Економічна інтеграція та глобальні проблеми сучасності. Навчально-методичний посібник. – К.: КНЕУ, 2005. – 206 с.
5. Глобалізація і безпека розвитку: Монографія / О.Г.Білорус, Д.Г.Лук'яненко та ін. - К.: КНЕУ, 2001.
6. Світова економіка: підручник / За ред. С.В. Головка. – К.: Либідь, 2007. – 638 с.
7. Дахно І.І. Світова економіка: навч. посіб. – К.: ЦНЛ, 2006. – 264 с.
8. Міжнародна економіка: підручник / За ред. Ю.Г. Козака. – К.: ЦУЛ, 2009. – 560 с.
9. Міжнародні стратегії економічного розвитку: навч. посіб. / За ред. Ю.Г. Козака. – К.: ЦУЛ, 2009. – 356 с.
10. Міжнародні організації: навч. посіб. / За ред. Ю.Г. Козака. – К.: ЦУЛ, 2007. – 440 с.
11. Україна і світове господарство. Взаємодія на межі тисячоліть. Навч. посібник / А.С.Філіпенко, Д.Г.Лук'яненко, А.М.Поручник та ін. — К.: Либідь, 2002.

Допоміжна

1. Бабій Л. Роль наднаціональних і міжнародних організацій у формуванні глобального економічного правопорядку / Л. Бабій // Право України. – 2010. – № 1. – С. 155 – 162.
2. Білорус О.Г. Глобальна інтеграція і тенденції кризової еволюції світу / О.Г. Білорус // Економічний часопис – XXI. – 2010. – № № 7/8. – С. 3 – 9.
3. Богомолів О. Мировая экономика в эпоху глобализации/ О. Богомолів // Международная экономика. – 2008. – № 4. – С. 8 – 12.
4. Боднар І.Р. Наслідки фінансової глобалізації для України/ І.Р. Боднар // Фінанси України. – 2009. – № 8. – С. 68 – 75.
5. Вітер Д.В. Свобода уявна і свобода реальна: неолібералізм та економічна реальність глобалізму / Д.В. Вітер // Вісник Академії митної служби України. – 2010. – № 2. – С. 109 – 114.
6. Гайдуцький І. Характеристика глобальної діяльності ТНК / І. Гайдуцький // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – № 9. – С. 29 – 32.
7. Гайдуцький І.П. Привабливість України для транснаціональних корпорацій/ І.П. Гайдуцький // Економіка АПК. – 2008. – № 4. – С. 152 – 157.
8. Головня О.М. Вплив глобалізаційних процесів на соціально-економічне зростання України: оцінка загроз і можливостей/ О.М. Головня // Економіка і держава. – 2010. – № 6. – С. 6 – 9.
9. Касабова І.А. Еволюція наукових поглядів на глобалізацію /І.А. Касабова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 1. – С. 121 – 128.
10. Кальченко Т.В. Глобальна економіка: методологія системних досліджень: Монографія / Т.В. Кальченко. – К.: КНЕУ, 2006. – 248 с.
11. Кальченко Т.В. Статусність міжнародних організацій у регіонально фрагментованій структурі світової системи/ Т.В. Кальченко // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2009. – № 1. – С. 31 – 37.
12. Каримли Э.Б. Кросс-культурное поведение в транснациональных компаниях в условиях интенсивной глобализации/ Э.Б. Каримли // Економіка та держава. – 2009. – № 11. – С. 121– 123.
13. Кібук Т. Економічна глобалізація світу у працях Сато-інституту / Т. Кібук // Схід. – 2006. – № 3. – С. 14 – 16.

14. Клинов В. Особенности современной диагностики мирового хозяйства / В. Клинов // Вопросы экономики. – 2010. – № 9. – С. 78 – 92.
15. Кондратюк О. Місце України у світовому господарстві в умовах глобалізації/ О. Кондратюк // Формування ринкових відносин в Україні. – 2007. – № 6. – С. 64 – 68.
16. Корж М.В. Особливості і проблеми розвитку національної економіки в умовах глобалізації/ М.В. Корж // Формування ринкових відносин в Україні. – 2009. – № 2. – С. 70 – 75.
17. Кричевська Т.О. Глобалізація й еволюція макроекономічної складової довіри державі / Т.О. Кричевська // Економічна теорія. – 2010. – № 3. – С. 80 – 88.
18. Кузьмин Д. Факторы риска в моделях равновесия открытых экономик / Д. Кузьмин // Международная экономика и международные отношения. – 2010. – № 9. – С. 23 – 28.
19. Куриляк В. Цивілізаційно-культурні аспекти формування нового світового економічного порядку/ В. Куриляк // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2009. – № 4. – С. 48 – 57.
20. Куриляк В.Є. Цивілізаційний розвиток світової економіки: етапи та концепції / В.Є. Куриляк, С.О. Геращенко // Вісник Академії митної служби України. – 2010. – № 2. – С. 31 – 38.
21. Кучерук Д.Г. Рушійні сили глобального економічного розвитку: теоретико-методологічні основи дослідження / Д.Г. Кучерук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2009. – № 4. – С. 58 – 61.
22. Литвинов В. Глобализация мировой экономики в начале третьего тысячелетия / В. Литвинов, А. Кондрахин, Н. Коваленко // Международный сельскохозяйственный журнал. – 2008. – № 3. – С. 16 – 18.
23. Лопаткина А.Н. От «Вашингтонского консенсуса» к «Пекинскому» / А.Н. Лопаткина // США Канада: Экономика. Политика. Культура. – 2010. – № 9. – С. 59 – 71.
24. Паньков В.С. Глобализация экономики: сущность, реалии, виды на будущее/ В.С. Паньков // Международная экономика. – 2009. - № 6. – С. 4-23.
25. Пшеничнюк Д. Концепція тісного зв'язку та імперативні норми іноземної (третьої) країни: європейський досвід / Д. Пшеничнюк // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2009. – № 3. – С. 11 – 18.
26. Руденко-Сударєва Л. Процеси глобалізації та транснаціоналізації: теоретико-методологічний підхід до комплексної оцінки / Л. Руденко-Сударєва, О. Мозговий, Д. Гуртов // Журнал європейської економіки. – 2010. – Т. 9. – № 3. – С. 279 – 306.
27. Сарана О.Ю. Вплив глобалізації світової економіки на економічну роль національної держави/ О.Ю. Сарана // Економіка. Фінанси. Право. – 2008. – № 5. – С. 3 – 6.
28. Степахно А.В. Природа економічної глобалізації та її значення для конкурентоспроможності країн / А.В. Степахно // Формування ринкових відносин в Україні. – 2009. – № 6. – С. 185 – 187.
29. Туниця Ю. Діалектика глобалізації в контексті екологічного імперативу/ Ю. Туниця // Вісник національної академії наук України – 2008. – № 2. – С. 8 – 24.
30. Шишков Ю. Государство в эпоху глобализации/ Ю. Шишков // Международная экономика и международные отношения. – 2010. – № 1. – С. 3 – 13.
31. Шкурат І. Транснаціональні корпорації – рушійні сили глобалізації / І. Шкурат// Вісник національної Академії державного управління при Президентіві України. – 2005. – № 2. – С. 344 – 352.
32. Чуб О. Фінансова глобалізація: виникнення та розвиток / О. Чуб // Ринок цінних паперів України. – 2008. – № 3/4. – С. 13 – 18.
33. Усатенко О.В. Стратегії інтернаціоналізації для розв'язання глобальних екологічних проблем/ О.В. Усатенко // Екологічний вісник. – 2009. – № 6. – С. 70 – 77).
34. Бондаренко Н.В. Роль державного сектора економіки в розвитку держави в умовах глобалізації / Н.В. Бондаренко // Економіка і держава. – 2010. – № 5. – С. 60 – 63.
35. Будкін В. Економічна глобалізація: витоки, тенденції та протиріччя / В. Будкін // Економіка України. – 2010. – № 11. – С. 87 – 89.

36. Головня О.М. Вплив глобалізаційних процесів на соціально-економічне зростання України: оцінка загроз та можливостей / О.М. Головня // Економіка і держава. – 2010. – № 6. – С. 6 – 9.
37. Гурковський В.І. Теоретико-методологічні засади захисту національних інтересів в умовах інформаційної глобалізації // Економіка і держава. – 2010. – № 9. – С. 90 – 92.

13. Інформаційні ресурси

Наукові ресурси:

1. База даних економіки и права ПОЛПРЕД [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gntb.gov.ua/ua/e/template.html?3d>
 2. Бібліотечний інформаційно-освітній портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://libportal.org.ua/>
 3. Виртуальная электронная библиотека – ВВМ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.velib.com/>
 4. Електронні каталоги бібліотек України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://e-catalog.name/>
 5. Електронна бібліотека Lib.com.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lib.com.ua/>
 6. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
 7. Українська бібліотека – «Джерело» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrlib.com/>
 8. arXiv.org - загальнодоступні наукові публікації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://arxiv.org/>
 9. eLIBRARY - Научная Электронная Библиотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elibrary.ru/>
- Ресурси органів державної влади:

1. Президент України [Електронний ресурс]: офіційне Інтернет-представництво. - Режим доступу: <http://www.president.gov.ua>.
2. Верховна Рада України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
3. Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.
4. Національний банк України [Електронний ресурс]: офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт.- Режим доступу: <http://me.kmu.gov.ua>.
6. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт. - Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.